

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Zelena abeceda - Uvod

<https://changers2.eu/>

Co-funded by
the European Union

Pravice uporabe

Vsi izobraževalni viri projekta se širijo pod mednarodno licenco Priznanje avtorstva-NekomercialnoShareAlike 4.0 (CC BY-NC-SA 4.0).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>

S to licenco lahko drugi nekomercialno remiksirajo, spreminjajo in gradijo na našem delu, če navedejo in licencirajo svoje nove stvaritve pod enakimi pogoji. Vse te izobraževalne vire je mogoče reproducirati in ponovno uporabiti z navedbo avtorstva/pripisom avtorstva v tiskani in digitalni obliki.

Izjava o izvirnosti

Ta izdaja vsebuje izvirno neobjavljeno delo, razen kjer je jasno navedeno drugače. Prej objavljeno gradivo in delo drugih je priznано z ustreznim navajanjem, citiranjem ali obojim.

Modul 1 – Zelena abeceda - UVOD

Načrt lekcije 1 - Medgeneracijska odgovornost

Cilj: Razmisliti o osebnih vrednotah, ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi čas, ter kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.

Cilji: Razumeti vpliv človekovih dejavnosti in odnosa do njih v kontekstu naravnih virov. Razumeti posledice izčrpavanja naravnih virov za sedanje in prihodnje generacije. Sprejeti vlogo skrbnikov okolja z dejavno skrbjo za naravne vire Zemlje in njihovim ohranjanjem. To vključuje odgovorno potrošnjo, zmanjševanje količine odpadkov, zmanjševanje emisij ogljika in podpiranje trajnostnih praks na področjih, kot so energija, promet in proizvodnja hrane.

Predlagane dejavnosti iz delovnega sklopa 3-A1

1. Starejše prosite, naj razmislijo o svojih življenjskih izkušnjah z naravnimi viri.
2. Spodbujajte starejše, da razmislijo o izčrpavanju virov v resničnem svetu in morebitnem vplivu na prihodnje generacije. Nato udeležence razdelite v manjše skupine in jim dovolite, da analizirajo študijo primera, ki se osredotoča na določeno vprašanje naravnih virov, kot je pomanjkanje vode ali izguba biotske raznovrstnosti.
3. Z vizualno privlačno predstavitvijo prikažite primere človekovih dejavnosti, ki so pomembno vplivale na naravne vire.

Modul 1 – Zelena abeceda - UVOD

Učni načrt 2 - Prilagajanje podnebnim spremembam

Cilj: Obvladovanje prehodov in izzivov v kompleksnih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, ob upoštevanju negotovosti, dvoumnosti in tveganja.

Cilji: Razumeti potrebo po sprejetju prilagoditvenih ukrepov za obvladovanje tveganj in posledic podnebnih sprememb. Izvajati prakse prilagajanja podnebnim spremembam v družini in skupnosti.

Predlagane dejavnosti iz delovnega sklopa 3-A1

1. Z vizualno privlačno predstavitvijo prikažite primere vplivov podnebnih sprememb, pomembnih za starejše, kot so ekstremni vremenski dogodki, vročinski valovi in dviganje morske gladine, ter razpravljajte o morebitnih prilagoditvenih ukrepih, ki bi jih lahko sprejeli za odpravo ugotovljenih tveganj in zmanjšanje vplivov (npr. spremembe na domu, pripravljenost na izredne razmere in sodelovanje skupnosti).
2. Starejše razdelite v manjše skupine ali pare in jim razdelite delovne liste za načrtovanje prilagoditvenih ukrepov. Starejše prosite, naj v svojih skupinah pripravijo možgansko nevihto in opredelijo konkretne prakse prilagajanja podnebnim spremembam, ki jih lahko izvajajo v svoji družini ali skupnosti.

Modul 1 – Zelena abeceda - UVOD

Načrt lekcije 3 - Blažitev podnebnih sprememb

Cilj: Obvladovanje prehodov in izzivov v kompleksnih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, ob upoštevanju negotovosti, dvoumnosti in tveganja.

Cilji: Cilji: Razumeti pomen sprejemanja stališč, vedenja, praks in tehnik, ki vodijo k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. integrirano sodelovati z različnimi družbenimi akterji v šoli in družini pri ukrepih, ki na lokalni ravni zmanjšujejo vpliv človekovih dejavnosti na podnebne spremembe

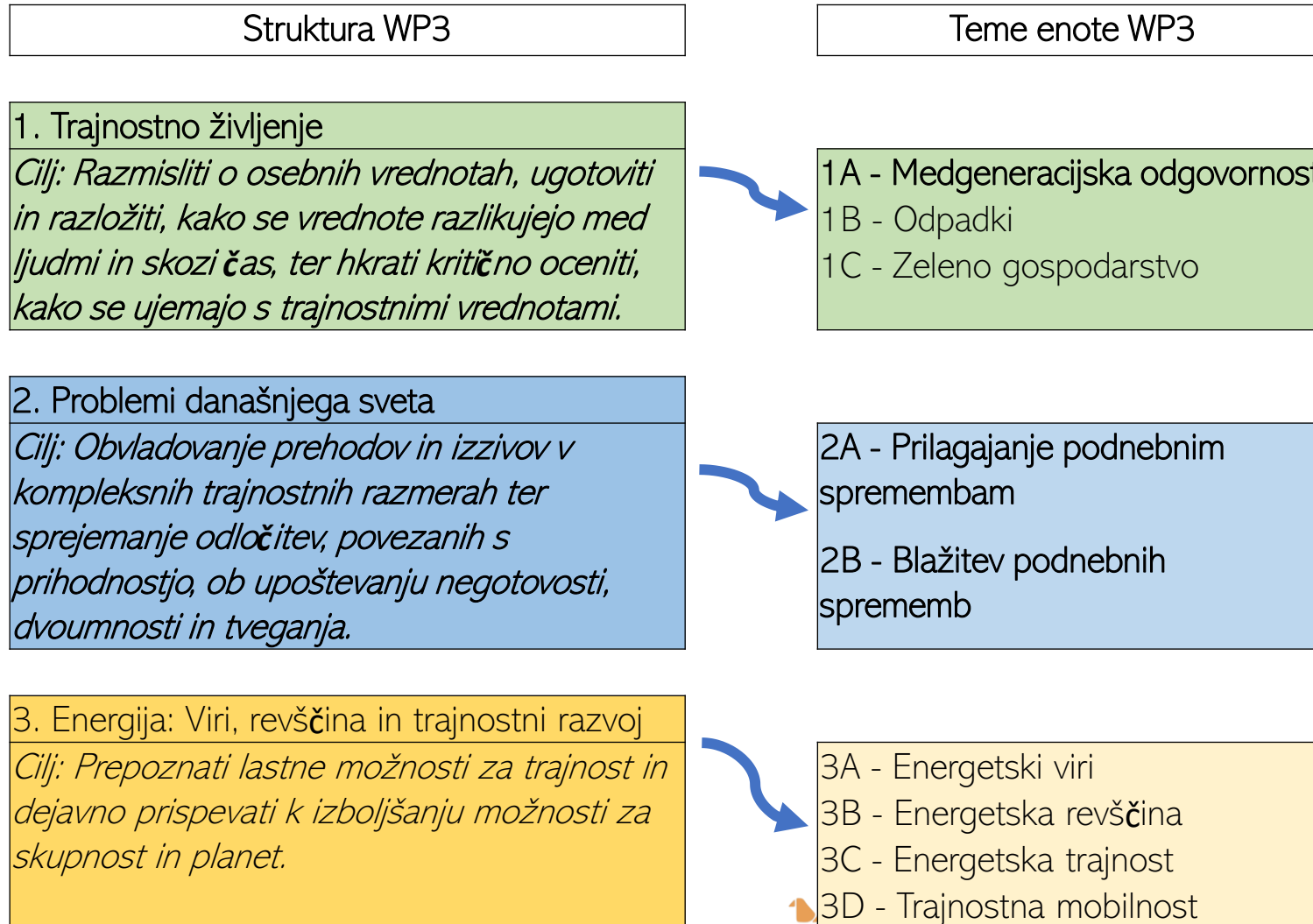
Predlagane dejavnosti iz delovnega sklopa 3-A1

1. Vsakemu starejšemu udeležencu zagotovite delovni list za oceno ogljičnega odtisa ali spletni kalkulator. Udeležence vodite skozi postopek izračuna njihovega ogljičnega odtisa, pri čemer upoštevajte dejavnike, kot so poraba energije, prevoz, prehrana in nastajanje odpadkov. Spodbudite jih, da razmislijo o svojih rezultatih in opredelijo področja, na katerih lahko naredijo spremembe za zmanjšanje ogljičnega odtisa.
2. Razdelite starejše v manjše skupine in vsaki skupini dodelite določenega družbenega akterja, na primer šolo, družino ali skupnostno organizacijo. Starejše prosite, naj v svojih skupinah pripravijo možgansko nevihto in ustvarijo ideje za skupne ukrepe za blažitev podnebnih sprememb, ki vključujejo njim dodeljene družbene akterje.

Modul 1 – Zelena abeceda - UVOD

Povezava z delovnim paketom 3

Razumevanje potreb starejših

- 1) Starejši imajo raje praktične informacije kot znanstveno ali teoretično znanje.
- 2) informacije, ki jih lahko uporabijo v vsakdanjem življenju.
- 3) Prilagajanje vsebine njihovim potrebam povečuje vključenost in razumevanje.

Evropska politika zelenega dogovora

European
Green Deal

- Evropski zeleni dogovor je celovit sklop političnih pobud Evropske komisije, s katerimi naj bi gospodarstvo EU postalo trajnostno, podnebni in okoljski izzivi bi se spremenili v priložnosti, gospodarstvo pa bi postalo bolj krožno.
- Eno od ključnih področij evropskega zelenega dogovora je povečanje podnebnih ambicij EU za leti 2030 in 2050 s cilji za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prehod na obnovljive vire energije.
- Z uskladitvijo izobraževalnih prizadevanj s cilji evropskega zelenega dogovora lahko starejšim omogočimo, da prispevajo k bolj trajnostni prihodnosti.

Evropska politika zelenega dogovora

CILJ: Evropa želi do leta 2050 postati prva podnebno nevtralna celina na svetu. Do leta 2030 zmanjšati emisije za vsaj 55 odstotkov (v primerjavi z letom 1990) in do leta 2050 postati prva podnebno nevtralna celina.

Evropska komisija se je zavezala, da bo do leta 2030 dosegla naslednje podrobnejše cilje, da bi utrla pot do tega ambicioznega cilja:

- Najmanj **55-odstotno zmanjšanje** emisij toplogrednih plinov
- Več kot **32-odstotni delež** energije iz obnovljivih virov
- vsaj **32,5-odstotno izboljšanje** energetske učinkovitosti

Evropska politika zelenega dogovora

Če ne bomo ukrepali proti podnebnim spremembam, bo EU doživela to še za časa naših otrok:

- 400 tisoč predhodnih smrti zaradi onesnaženosti zraka
- 90 tisoč smrtnih žrtev na leto zaradi vročinskih valov
- 40 % manj vode bo na voljo v južnih regijah EU.
- 2,2 milijona ljudi bo vsako leto izpostavljenih obalnim poplavam.
- 190 milijard evrov letne gospodarske izgube

Glavna terminologija

- 1) Podnebne spremembe
- 2) Zeleno gospodarstvo
- 3) Življenjska trajnost in medgeneracijska odgovornost
- 4) Prilagajanje podnebnim spremembam
- 5) Blažitev podnebnih sprememb

1) Podnebne spremembe

Podnebne spremembe so dolgoročne spremembe temperature, padavin in drugih atmosferskih pogojev, ki jih povzročajo predvsem človekove dejavnosti, kot sta izgorevanje fosilnih goriv in krčenje gozdov.

Upoštevanje podnebnih sprememb

Ko se s starejšimi pogovarjate o podnebnih spremembah, morate pogovor prilagoditi njihovim interesom, izkušnjam in skrbem. Tukaj je nekaj ključnih točk, ki jih je treba upoštevati:

- 1) Zgodovinsko ozadje:** Starejši so bili v svojem življenju morda priča pomembnim okoljskim spremembam. Poudarjanje opaznih sprememb vremenskih vzorcev, letnih časov ali naravnih pojavov je lahko podlaga za razpravo o širšem vprašanju podnebnih sprememb.
- 2) Učinki na zdravje:** Poudarite zdravstvene posledice podnebnih sprememb, zlasti za starejše odrasle, ki so lahko bolj izpostavljeni ekstremni vročini, onesnaženosti zraka in boleznim, ki jih prenašajo prenašalci. Razprava o strategijah za prilagajanje in blažitev lahko starejšim pomaga zaščititi njihovo zdravje in dobro počutje.
- 3) Medgeneracijska enakost:** Podnebne spremembe so problem, ki presega generacije. Razprava o vplivu na prihodnje generacije in moralni nujnosti ukrepanja je lahko zanimiva za starejše, ki cenijo družino in skupnost.

Upoštevanje podnebnih sprememb

Ko se s starejšimi pogovarjate o podnebnih spremembah, morate pogovor prilagoditi njihovim interesom, izkušnjam in skrbem. Tukaj je nekaj ključnih točk, ki jih je treba upoštevati:

- 4) Ekonomski vidiki:** Poudarite gospodarske stroške neukrepanja v zvezi s podnebnimi spremembami, kot so škoda na infrastrukturi, izgube v kmetijstvu in povečani stroški zdravstvenega varstva. Poudarite potencial obnovljivih virov energije in trajnostnih praks za spodbujanje gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest.
- 5) Lokalni pomen:** Povežite globalno vprašanje podnebnih sprememb z lokalnimi vplivi in rešitvami. Razpravljajte o tem, kako lahko spremembe vremenskih vzorcev, morske gladine ali izguba biotske raznovrstnosti vplivajo na njihovo skupnost in katere lokalne pobude se izvajajo za reševanje teh izzivov.
- 6) Osebno ukrepanje:** Omogočite starejšim, da v vsakdanjem življenju smiselno ukrepajo proti onesnaževanju. Spodbujajte varčevanje z energijo, zmanjševanje količine odpadkov in zagovarjanje politik, ki podpirajo trajnost in varstvo okolja.

2) Zeleno gospodarstvo

Zeleno gospodarstvo spodbuja trajnostni razvoj z vključevanjem okoljskih vidikov v gospodarsko odločanje, spodbujanjem inovacij in ustvarjanjem delovnih mest v panogah, ki zmanjšujejo vplive na okolje.

Upoštevanje zelenega gospodarstva

Ko se s starejšimi pogovarjamo o zelenem gospodarstvu, je pomembno poudariti, kako lahko prehod na trajnostne prakse koristi sedanjim in prihodnjim generacijam. Tukaj je nekaj ključnih točk, ki jih je treba upoštevati:

1. Gospodarske priložnosti: poudariti možnosti za ustvarjanje delovnih mest in gospodarsko rast v zelenih panogah, kot so obnovljivi viri energije, energetska učinkovitost, trajnostno kmetijstvo in ravnanje z odpadki.

2. Prihranki pri stroških: energetske učinkovite naprave lahko zmanjšajo račune za komunalne storitve, naložbe v obnovljive vire energije pa lahko zagotovijo stabilne in poceni vire energije.

3. Varstvo okolja: pomen ohranjanja naravnih virov, zmanjševanja onesnaževanja in blaženja podnebnih sprememb s trajnostnimi praksami.

4. Zdravstvene koristi: poudarite zdravstvene koristi, povezane s čistejšim okoljem, kot so boljša kakovost zraka in vode, manjša izpostavljenost toksinom ter manjša stopnja bolezni dihal in drugih zdravstvenih stanj.

5. Energetska neodvisnost: razprava o možnostih prehoda s fosilnih goriv na obnovljive vire energije za povečanje energetske varnosti in zmanjšanje odvisnosti od tuje nafte.

Upoštevanje zelenega gospodarstva

Ko se s starejšimi pogovarjamo o zelenem gospodarstvu, je pomembno poudariti, kako lahko prehod na trajnostne prakse koristi sedanjim in prihodnjim generacijam. Tukaj je nekaj ključnih točk, ki jih je treba upoštevati:

6. Odpornost skupnosti: naložbe v zeleno infrastrukturo in trajnostne prakse lahko povečajo odpornost skupnosti na vplive podnebnih sprememb, kot so ekstremni vremenski dogodki, dvig morske gladine in naravne nesreče.

7. Tehnološke inovacije: predstavitev napredka na področju čistih energetske tehnologije in trajnostnih praks, ki spodbujajo prehod na zeleno gospodarstvo.

8. Socialna enakost: razpravljajte o pomenu zagotavljanja dostopnosti koristi zelenega gospodarstva vsem članom družbe, vključno z marginaliziranimi skupnostmi in ranljivim prebivalstvom.

9. Podpora politikam: poudariti vlogo vladnih politik in spodbud pri lažšanju prehoda na zeleno gospodarstvo, kot so subvencije za obnovljive vire energije, mehanizmi za določanje cen ogljika in okoljski predpisi.

10. Osebno ukrepanje: opolnomočite starejše, da v svojem življenju sprejmejo ukrepe v podporo zelenemu gospodarstvu, bodisi z varčevanjem z energijo, zmanjšanjem količine odpadkov, izbiro trajnostnega prevoza ali podporo zelenim podjetjem in izdelkom. Spodbujajte jih, naj bodo zgled in navdihujejo druge, da se pridružijo prizadevanjem za bolj trajnostno prihodnost.

3) Življenjska trajnost in medgeneracijska odgovornost

- **Živeti trajnostno** pomeni sprejemati odločitve, ki zmanjšujejo naš ekološki odtis in spodbujajo blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij.
- **Medgeneracijska odgovornost** priznava, da imajo naša današnja dejanja posledice za prihodnje generacije, in poudarja pomen ohranjanja virov in varovanja okolja v njihovo korist.

Zmanjšanje našega ekološkega odtisa

- Zmanjšanje porabe energije
- Varčevanje z vodo
- Zmanjšanje količine odpadkov
- Izberite trajnostni prevoz
- Trajnostno prehranjevanje

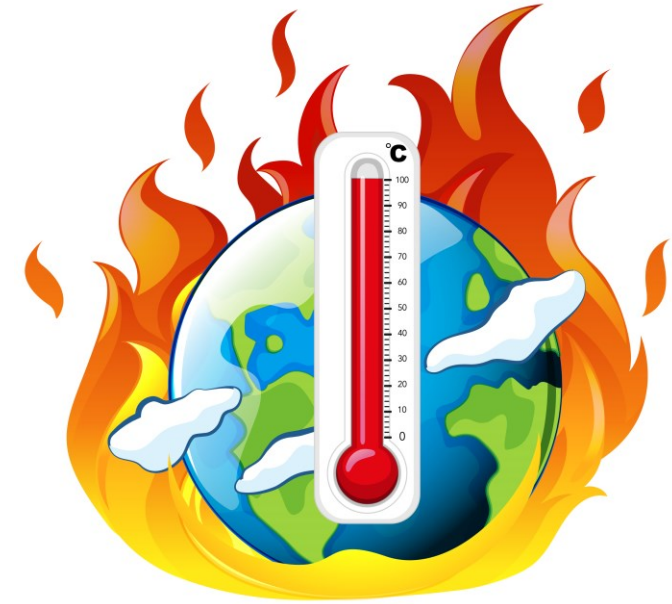

- Podpora okolju prijaznim izdelkom
- Ohranjanje virov
- Podpora obnovljivim virom energije
- Zaščita naravnih habitatov
- Izobraževanje in zagovorništvo

4) Prilagajanje podnebnim spremembam

- Prilagajanje podnebnim spremembam pomeni sprejemanje ukrepov za pripravo in prilagajanje trenutnim in predvidenim vplivom podnebnih sprememb. Podnebne spremembe prinašajo pogostejše in intenzivnejše ekstremne vremenske pojave, kot so vročinski valovi, suše in poplave. Posamezniki in skupnosti lahko s prilagajanjem zdaj zmanjšajo svojo ranljivost in povečajo odpornost.
- Starejši imajo lahko pomembno vlogo pri prilagajanju na podnebne spremembe, tako da delijo tradicionalno znanje, podpirajo prizadevanja skupnosti za odpornost in se zavzemajo za politike, ki dajejo prednost prilagajanju.

Ukrepi za prilagajanje posledicam podnebnih sprememb

- **zajemanje deževnice** (npr. za zalivanje vrtov ali pranje avtomobilov) za varčevanje s pitno vodo in zmanjšanje pritiska na kanalizacijske sisteme ob močnem deževju.
- **sajenje dreves** za ustvarjanje sence med vročinskimi valovi.
- **Izoliranje hiš**, da se zmanjša potreba po hlajenju poleti (in ogrevanju pozimi).

5) Blažitev podnebnih sprememb

- **Blažitev podnebnih sprememb** vključuje zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in upočasnitev globalnega segrevanja.
- **Starejši** lahko prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb s sprejemanjem energetske učinkovitih praks, zmanjšanjem porabe, podpiranjem pobud za obnovljive vire energije in zagovarjanjem politik, ki spodbujajo trajnost.

Načini, kako lahko ublažite podnebne spremembe

- Uporaba obnovljivih virov energije
- Elektrificirajte svoj dom in prevozna sredstva.
- Varčevanje z energijo
- Varčevanje z vodo

- Spremeni način prevoza
- Izvajanje podnebju prijaznega vrtnarjenja
- Zmanjšajte emisije toplogrednih plinov z izbiro živil.
- Porabi manj

Kako se približati.....

Študija primera - Pobuda za vrt Skupnosti

- Pregled projekta skupnostnega vrta, pri katerem so **starejši** prevzeli vodilno vlogo pri vzpostavitvi trajnostnega zelenega prostora.
- Razpravljajte o prednostih skupnostnih vrtov za spodbujanje lokalne pridelave hrane, biotske raznovrstnosti in socialne kohezije.
- Poudarite **vlogo starejših** pri urejanju in vzdrževanju vrta, spodbujanju medgeneracijskih povezav in okoljske vzgoje.

Razprava v skupini

- Udeležence razdelite v manjše skupine, v katerih bodo razpravljali o lokalnih okoljskih izzivih in priložnostih za trajnost.
- omogočanje sestankov za izmenjavo mnenj, na katerih se ustvarjajo ideje za trajnostne projekte v skupnosti.
- Spodbujajte udeležence, da delijo osebne izkušnje, spoznanja in skrbi, povezane z okoljsko trajnostjo.

Izvajanje trajnostnih praks

- Zagotovite **praktične nasvete** in **vire za** vključevanje trajnostnih praks v vsakdanje življenje.
- svetovanje o varčevanju z energijo, zmanjševanju količine odpadkov, trajnostnem prevozu in okolju prijaznih potrošniških izbirah.
- **Starejše opolnomočite za** ukrepanje, tako da organizirate čistilne akcije v skupnosti, ustanovite skupnostne vrtove ali se zavzimate za zeleno politiko na lokalni ravni.

Razmišljanje o osebnih vrednotah

- **Spodbujajte starejše**, da razmislijo o svojih osebnih vrednotah in o tem, kako se ujemajo z načeli trajnosti.
- Razpravljajte o tem, kako vrednote, kot sta odgovornost in spoštovanje narave, vplivajo na posameznikovo vedenje in odločanje.
- Raziščite, kako se vrednote lahko razlikujejo med ljudmi in kulturami, ter poudarite pomen empatije in razumevanja pri spodbujanju trajnosti.

Reference

- [Evropska Evropska komisija: Evropski zeleni dogovor](#)
- [Ecobnb: Ekološki odtis](#)
- [Cilmate Promise, UN: Kaj je blažitev podnebnih sprememb in zakaj je nujna? in zakaj je nujna?](#)
- TEPN Gorenjske 2019: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/DRR/RRP-2021_2027/RRP-Gorenjske-razvojne-regije.pdf

Slike

- [Slika: Freepik](#)

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Obiščite naše spletno mesto, kjer najdete več gradiva in orodij za usposabljanje:

[https://changers2.eu/.](https://changers2.eu/)

**Co-funded by
the European Union**

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna zanje.

"Spreminjanje stališč gospodinjstev do neodpadkov, zelenega okolja in energetske ozaveščenosti pri obravnavi starejših na podeželju" številka projekta: 2022-1-HU01-KA220-ADU-000089052